

Հավելված N 2
 ՀՀ կառավարության 2011թ.
 հունիսի 17-ի նիստի N 23
 արձանագրային որոշման

ԸՆԴՈՒՄ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ 2011-2015 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Խ/Խ	Նպատակը	Գործողությունները
Նպատակ 1. Գենդերային բոնության կանխարգելում		
1.1.	Ապահովել գենդերային բոնության դեմ պայքարի վերաբերյալ «Կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացման մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի, Պեկինի համաժողովի հիմնական հանձնարարականների, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային այլ փաստաթղթերով ստանձնած պարտավորությունների կատարումը	<p>1.1.1. Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ պարբերական զեկույցների նախապատրաստում և ներկայացում</p> <p>1.1.2. Ազգային օրենսդրության համապատասխանեցում Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային փաստաթղթերի պահանջներին, մասնավորապես, «ընտանեկան բոնություն» և «գենդերային բոնություն» հասկացությունների ներառում իրավական ակտերում</p>
1.2.	Ապահովել գենդերային բոնության վերաբերյալ տեղեկատվության կառավարման համակարգի, այդ թվում՝ գերատեսչական վիճակագրության և ուսումնասիրությունների միջոցով բոնության ենթարկված անձանց մասին տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվության հավաքագրման մեխանիզմի, մշակումը և ներդրումը	<p>1.2.1. Գենդերային բոնության երևույթի, դրա հաճախականության և տարածվածության գնահատման և մշտադիտարկման ցուցիչների համակարգի մշակում և ներդրում</p> <p>1.2.2. Գենդերային բոնության վերաբերյալ ցուցանիշի ներառում ամփոփ պետական վիճակագրական հաշվետվություններում</p> <p>1.2.3. Առողջապահական հաստատություններում, այդ թվում՝ բուժական կաբարձական կետերում և գյուղական առողջության կենտրոններում գենդերային բոնության հետևանքով առաջացած վնասվածքների հայտնաբերման, հաշվառման, տվյալների լրացման ու</p>

		<p>հաղորդման ձևերի և ցուցանիշների ինտեգրման համակարգի ներդրում</p>
		<p>1.2.4. Հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում բռնության դեպքերի բացահայտմանն ու դրանց պատճառների պարզաբանմանն ուղղված հետազոտությունների և դրանց վերաբերյալ տեղեկատվական հրապարակումների իրականացում</p>
		<p>1.2.5. Գենդերային բռնության գոհերին աջակցություն տրամադրող կառույցների և դրանց տրամադրած ծառայությունների տվյալների համապարփակ բազայի ստեղծում</p>
		<p>1.2.6. Հիմնախնդրին առնչվող կառույցների մասնագետների վերապատրաստում գենդերային բռնության գոհերի տվյալների հավաքագրման ընթացակարգերի, միասնական ցուցանիշների և մոնիտորինգի մեխանիզմի վերաբերյալ</p>
<p>1.3.</p>	<p>Ապահովել գենդերային բռնության, սեռական ազատության և անձեռնմխելիության դեմ հանցագործությունների, դրանց կանխարգելման, բռնության վերաբերյալ օրենսդրության, բռնություն կիրառողների նկատմամբ կիրառվող պատասխանատվության և պատժամիջոցների, գոհերին աջակցության միջոցների՝ իրավական խորհրդատվություն, բուժօգնություն և հոգեբանական աջակցության տրամադրման ընթացակարգերի վերաբերյալ հասարակության իրազեկության բարձրացումը, գենդերային բռնությանը նպաստող կարծրատիպերի փոխակերպումը, բռնության երևույթի հանդեպ անհանդուրժողականության միջավայրի ձևավորումը</p>	<p>1.3.1. Բռնության և դրա դեմ պայքարի միջոցների վերաբերյալ հանրային քննարկումների, հանդիպումների, տեղեկատվական համապարփակ արշավների իրականացում, այդ թվում զանգվածային լրատվության միջոցների մասնակցությամբ</p> <p>1.3.2. Առանձին թիրախային խմբերին ուղղված սոցիալական գովազդի, ինչպես նաև հատուկ հաղորդաշարերի ու հաղորդումների հեռարձակում հեռուստատեսության և ռադիոյի միջոցով</p> <p>1.3.3. Գենդերային բռնության երևույթի և դրա դեմ պայքարի վերաբերյալ տեղեկատվական նյութերի մշակում և տարածում հասարակության տարբեր խմբերի, այդ թվում երիտասարդների և առավել խոցելի խմբերի շրջանում</p> <p>1.3.4. Գենդերային բռնության վերաբերյալ կարճամետրաժ ֆիլմերի պատրաստում և հեռարձակում</p>

1.4.	Ապահովել գենդերային բոնության վերաբերյալ գիտելիքների դասավանդումը և դրա համար անհրաժեշտ ուսումնամեթոդական հիմքի ստեղծումը	<p>1.4.1. Հանրակրթական դպրոցներում և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում սովորողների համար գենդերային բոնության վերաբերյալ ուսուցողական միջոցառումների կազմակերպում</p> <p>1.4.2. Հանրակրթական դպրոցներում և համայնքներում ֆորումների անցկացում՝ երիտասարդների ապագային, հասարակության մեջ ընտանիքի դերին վերաբերող թեմաների շուրջ</p> <p>1.4.3. Հանրակրթական դպրոցներում «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացի անցկացում, առողջության վերաբերյալ թեմաների ներառում կրթական ծրագրերում</p>
1.5.	Ապահովել գենդերային բոնության թեմայի ներառումը մանկավարժական կադրերի վերապատրաստման դասընթացներում	<p>1.5.1. Ուսուցիչների և բուհերի դասախոսների համար գենդերային բոնության վերաբերյալ իրազեկության բարձրացման և ուսուցողական միջոցառումների կազմակերպում</p> <p>1.5.2. «Հասարակագիտություն» առարկայի ուսուցիչների վերապատրաստման մոդուլում գենդերային բոնությանը վերաբերող թեմաների ներառում</p> <p>1.5.3. Հանրակրթական դպրոցների տնօրենների և փոխտնօրենների վերապատրաստման մոդուլում գենդերային բոնությանը վերաբերող թեմաների ներառում</p>
1.6.	Ապահովել գենդերային բոնության վերաբերյալ թեմայի ներառումը ծնողական կրթություն համակարգում	1.6.1. Երեխայի խնամքի ու դաստիարակության, ընտանիքում ծնողական պարտականությունների նկատմամբ պատասխանատվության կարևորության, ընտանիքում բոնության բացառման, երեխայի զարգացման համար անվտանգ միջավայրի ձևավորման հարցերի վերաբերյալ ծնողների իրազեկում
Նպատակ 2. Գենդերային բոնության զոհերին համապարփակ աջակցության տրամադրում, գենդերային բոնության ենթարկվածների պաշտպանություն		

2.1.	Կատարելագործել գենդերային բռնության ենթարկված անձանց իրավական պաշտպանության համակարգը	<p>2.1.1. Գենդերային բռնության ոլորտի համապատասխան իրավական ակտերի, այդ թվում՝ «Ընտանեկան բռնության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում և ներկայացում ՀՀ կառավարություն</p> <p>2.1.2. Գենդերային բռնության ոլորտի օրենսդրության կիրարկման մեխանիզմների մշակում և ներդրում</p> <p>2.1.3. Բռնության ենթարկված անձանց ուղղորդման մեխանիզմի մշակում և ներդրում</p> <p>2.1.4. Առողջապահական, սոցիալական, հոգեբանական և խորհրդատվական ծառայությունների, ինչպես նաև անհատական և անանուն աջակցության տրամադրման միասնական նվազագույն չափորոշիչների և դրանց պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մեխանիզմի մշակում և ներդրում</p>
2.2.	Ապահովել գենդերային բռնության զոհերի և խոցելի խմբերի ներկայացուցիչների իրազեկվածության ընդլայնումը, այդ թվում՝ նրանց տրամադրվող աջակցության վերաբերյալ	<p>2.2.1. Բուժհաստատությունների, կրթական և սոցիալական ծառայություն տրամադրող հաստատությունների, ոստիկանության համապատասխան ստորաբաժանումների կողմից գենդերային բռնության և դրա հետևանքների, ՄԻԱՎ/ԶԻԱՀ-ի, բռնության զոհերին տրամադրվող աջակցության նվազագույն չափորոշիչների, աջակցություն տրամադրող կառույցների և դրանց մատուցած ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրում բռնության զոհերին և խոցելի խմբերի ներկայացուցիչներին</p> <p>2.2.2. Հատուկ դասընթացների կազմակերպում բռնության զոհերի և խոցելի խմբեր ներկայացուցիչների համար</p>
2.3.	Ընդլայնել գենդերային բռնության զոհերին տրամադրվող սոցիալական, բժշկական և իրավական աջակցության և ծառայությունների	2.3.1. Բուժհաստատություններում, ոստիկանության համապատասխան ստորաբաժանումներում, սոցիալական ծառայություններ տրամադրող հաստատություններում բռնության դեպքերի

<p>շրջանակը և ապահովել դրանց որակի շարունակական բարձրացումը</p>	<p>ահագանգման ծառայությունների, ինչպես նաև 24 ժամյա հեռախոսային թեժ գծի ստեղծում</p>
	<p>2.3.2. Բռնության գոհերի համար ժամանակավոր կացարանների և/կամ ապաստարանների ստեղծում</p>
	<p>2.3.3. Ժամանակավոր կացարաններում և/կամ ապաստարաններում տրամադրվող առողջապահական, հոգեբանական, սոցիալական, իրավաբանական և այլ ծառայությունների նվազագույն չափորոշիչների և այդ ծառայությունների նկատմամբ վերահսկողության մեխանիզմների մշակում և ներդրում</p>
	<p>2.3.4. Իրականացվում են բռնության գոհերի առողջության վերականգնման և սոցիալ-հոգեբանական վերաինտեգրման ծրագրեր</p>
	<p>2.3.5. Առաջնային բուժօգնության ծառայություններում և հիվանդանոցներում բռնության գոհերին շտապ օգնության ծառայությունների մատուցման գործընթացում ներդնել այլ ոլորտների մասնագետներին (բացի բուժանձնակազմը), այդ թվում՝ սոցիալական աշխատողների և հոգեբանների ներգրավման մեխանիզմներ</p>
	<p>2.3.6. Բռնության գոհերի և խոցելի խմբերի ներկայացուցիչների համար արդյունավետ ինքնապաշտպանության միջոցների հատուկ դասընթացների իրականացում</p>
	<p>2.3.7. Երևան քաղաքում բռնության ենթարկված գոհերի համար մասնագիտացված կենտրոնի ստեղծում և բացի հիմնական ծառայություններից տվյալ ոլորտում աշխատանքային մեծ փորձ և որակավորում ունեցող բարձրակարգ մասնագետների ներգրավում</p>

2.4.	Ապահովել գենդերային բնության կանխարգելման համար պատասխանատու մարմինների, գոհերին աջակցություն տրամադրող և ծառայություններ մատուցող հաստատությունների մասնագիտական աշխատակազմերի շարունակական կարողությունների զարգացումը	2.4.1. Բժշկական զննության, ուստիկանության համապատասխան ստորաբաժանումների աշխատակիցերի կողմից ընտանիքների ուսումնասիրությունների միջոցով գենդերային բնության գոհերի բացահայտման չափորոշիչների, հաշվառման, հաղորդման և ուղղորդման ընթացակարգերի և դրանց վերաբերյալ մասնագիտական վերապատրաստման մեթոդաբանության մշակում և ներդրում
		2.4.2. Հանրային առողջապահության, կրթության, սոցիալական ոլորտի մասնագետների և ուստիկանների վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում գենդերային բնության գոհերի բացահայտման, հաշվառման, հաղորդման, գոհերին համապատասխան աջակցության տրամադրման և ուղղորդման վերաբերյալ
		2.4.3. Գենդերային բնության վերաբերյալ ուսուցման բաղադրիչի (մոդուլ) մշակում և ներդրում պետական ծառայողների վերապատրաստում իրականացնող ուսումնական հաստատությունների կրթական ծրագրերում
		2.4.4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների, համայնքային ծառայողների և լրագրողների շրջանում գենդերային բնության հիմնախնդիրների վերաբերյալ իրազեկման աշխատանքների իրականացում
Նպատակ 3. Գենդերային բնություն կիրառողների հետապնդում		
		3.1.1. Դատավորների, դատախազների և ուստիկանների համար իրականացնել մասնագիտացված (առանձին) և համատեղ դասընթացներ գենդերային բնության գոհերի պաշտպանության և բնություն գործադրողների բացահայտման և հետապնդման

		վերաբերյալ
3.1.	Ապահովել բնություն գործադրած անձանց սոցիալ-հոգեբանական վերականգնումն ու վերադաստիարակումը	<p>3.2.1. Բնություն գործադրած անձանց համար իրականացնել բնությունը բացառող այլընտրանքային վարքագծի, այդ թվում՝ արդյունավետ հաղորդակցության, կոնֆլիկտների կառավարման վերաբերյալ գիտելիքներ և հմտություններ ձևավորող դասընթացներ</p> <p>3.2.2. Բնություն գործադրողների և նրանց երեխաների հանդիպման համար ստեղծել հաղիպման ապահով վայրեր և ներդրված են համապատասխան ընթացակարգեր</p>

		յան բարձրացման նպատակով					
10	Գենդերային բռնության վերաբերյալ տեղեկատվության կառավարման համակարգի, այդ թվում՝ գերատեսչական վիճակագրության և ուսումնասիրությունների միջոցով բռնության ենթարկված անձանց մասին տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվության հավաքագրման մեխանիզմի մշակում և դրա ներդրմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում	գենդերային բռնության հետևանքով առաջացած վնասվածքների հայտնաբերման, հաշվառման, տվյալների լրացման ու հաղորդման ձևերի ներդրում առողջապահական հաստատություններում, այդ թվում՝ բուժամանկաբարձական կետերում և գյուղական առողջության կենտրոններում	Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարություն Հայաստանի Հանրապետության ռստիկանություն	Հայաստանի Հանրապետության մարզպետարանների առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություններ	դեկտեմբերի 1-ին տասնօրյակ	Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
11	Առողջապահական բուժհաստատությունների մասնագետների համար գենդերային բռնության վերաբերյալ վերապատրաստումների կազմակերպում	առողջապահական բուժհաստատությունների մասնագետների համար կկամակերպվեն բռնության ենթարկված անձանց տվյալների հավաքագրման ընթացակարգերի, միասնական ցուցանիշների և մոնիտորինգի մեխանիզմի ներդրման վերաբերյալ դասընթացներ	Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարություն	Հայաստանի Հանրապետության մարզպետարանների առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչություններ	նոյեմբեր 2-րդ տասնօրյակ	ՄԱԿ-ի բնակչության և հիմնադրամ	

12	Ոստիկանության աշխատակիցների Իրազեկության բարձրացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում	կկազմակերպվեն վերապատրաստման դասընթացներ ՀՀ Ոստիկանության ակադեմիայում և ՀՀ Ոստիկանության ուսումնական կենտրոնում	Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն	Տեղական և միջազգային հասարակական կազմակերպություններ /համաձայնությամբ/	ընթացքում	միջազգային կազմակերպություններ	
13	Հանցագործությունների կանխարգելման պետական հայեցակարգի պահանջների համաձայն անչափահասների շրջանում Իրազեկության բարձրացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում	կկազմակերպվեն գենդերայի բռնության վերաբերյալ դասընթացներ փորձարարությունում ներառված թվով 10 հանրակրթական դպրոցներում անչափահասների շրջանում դպրոցական տեսուչների կողմից	Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն	Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարություն	ընթացքում	միջազգային կազմակերպություններ	

